EUROOPAN
KOMISSIO

Bryssel 2.12.2015
COM(2015) 624 final

KOMISSION TIEDONANTO EUROOPAN PARLAMENTILLE JA NEUVOSTOLLE

Euroopan turvallisuusagendan täytäntöönpano: EU:n toimintasuunnitelma ampuma-aseiden ja räjähteiden laittoman kaupan ja käytön torjumiseksi

1. JOHDANTO

Komissio hyväksyi 28. huhtikuuta 2015 Euroopan turvallisuusagendan[1], jossa todettiin tarve lujittaa ampuma-aseita koskevaa oikeudellista kehystä ja torjua niiden laitonta kauppaa. Lisäksi siinä korostettiin, että on tarpeen rajoittaa terroristiverkostojen mahdollisuuksia saada ja käyttää vaarallisia aineita, kuten räjähteitä.

Neuvosto kehotti Euroopan turvallisuusagendan pohjalta 8. lokakuuta 2015 jäsenvaltioita, komissiota, Europolia ja Interpolia tehostamaan ampuma-aseiden laittoman kaupan torjumista koskevien keinojen käyttöä[2].

Ampuma-aseiden laiton kauppa on osa järjestäytyneiden rikollisryhmien ydinliiketoimintaa. Muiden laittoman kaupan muotojen, kuten huumausaineiden kaupan, ohella se on niille tärkeä tulonlähde. Ampuma-aseet edistävät muita rikollisuuden muotoja, ja niitä käytetään uhkailuun, pakottamiseen ja jengiväkivaltaan. Järjestäytyneen rikollisuuden lisäksi kuluneen vuoden hirvittävät terrori-iskut ovat osoittaneet, että on välttämätöntä tukkia ampuma-aseiden ja räjähteiden saantikanavat. Pariisin ja Kööpenhaminan terrori-iskut sekä Thalys-junaan kohdistunut iskuyritys ovat tuoneet selvästi esiin sen, että terroristiverkostot saavat aseita ja räjähteitä järjestäytyneiden rikollisverkostojen ja pimeiden markkinoiden kautta.

Tässä yhteydessä on ratkaisevan tärkeää, että EU ja erityisesti jäsenvaltiot tehostavat toimiaan torjuakseen ampuma-aseiden laittoman kaupan ja räjähteiden käytön unionin sisäiselle turvallisuudelle aiheuttamaa vakavaa uhkaa.

Komissio hyväksyi 18. marraskuuta 2015 joukon **lainsäädäntötoimenpiteitä** ampuma-aseiden valvonnan tehostamiseksi Euroopan unionissa[3]. Seuraavana askeleena on oltava **operatiivisen yhteistyön** kehittäminen EU:n tasolla jäsenvaltioiden kesken ja kolmansien maiden kanssa.

Tässä tiedonannossa esitetään Euroopan turvallisuusagendan täytäntöönpanemiseksi tarvittavat täsmälliset toimet ampuma-aseiden ja räjähteiden laittoman kaupan alalla. Se perustuu osaltaan myös EU:n toimintapoliittisten sykliin[4] kuuluvaan operatiiviseen toimintasuunnitelmaan[5].

2. LAITTOMIEN AMPUMA-ASEIDEN JA RÄJÄHTEIDEN SAANNIN RAJOITTAMINEN

EU:n tasolla voimassa olevasta lainsäädännöstä huolimatta ampuma-aseita, räjähteitä ja räjähteiden lähtöaineita[6] on edelleen saatavilla liian helposti. Niiden saantia laittomien kanavien kautta koskeva ongelma on muuttunut vielä monimutkaisemmaksi, kun aseita on saatavissa internetissä. On tarpeen laatia kokonaisvaltainen lähestymistapa, jolla tuetaan tehoiskua ampuma-aseiden ja räjähteiden laitonta kauppaa ja käyttöä vastaan samalla kun turvataan ampuma-aseiden laillinen kauppa ja kemiallisten aineiden laillinen käyttö.

---

1 http://eur-lex.europa.eu/legal-content/FI/TXT/?qid=1449053756406&uri=CELEX:52015DC0185

2 http://www.consilium.europa.eu/fi/press/press-releases/2015/10/08-jha-fighting-trafficking-firearms/

3 http://europa.eu/rapid/press-release_IP-15-6110_en.htm

4 http://www.consilium.europa.eu/fi/documents-publications/publications/2015/eu-policy-cycle-tackle-organized-crime/

5 Luottamuksellinen asiakirja.

6 Räjähteiden lähtöaineet ovat kemiallisia aineita tai seoksia, joita voidaan käyttää räjähdysaineiden valmistukseen.

Paremman tiedustelutilannekuvan muodostaminen

Näiden uhkien johdosta toteutettavan tehokkaan lainvalvonnan lisäämiseksi ja vauhdittamiseksi on olennaisen tärkeää muodostaa parempi tiedustelutilannekuva ampuma-aseiden laittomasta kaupasta ja räjähteiden käytöstä sekä niiden tarkoituksenvastaisesta siirrosta pois laillisilta markkinoilta, ja parantaa nykyisiä tilastollisia ja analyyttisiä välineitä **kansallisella ja EU:n tasolla**.

Tätä varten kaikkien asianomaisten sidosryhmien olisi toteutettava seuraavia jatkotoimia:

1. Komissio kehottaa kaikkia jäsenvaltioita perustamaan toisiinsa kytköksissä olevia, ampuma-aseita koskevia **kansallisia yhteyspisteitä** laitonta ampuma-asekauppaa koskevan asiantuntemuksen kehittämiseksi ja analyysien ja strategisen raportoinnin parantamiseksi erityisesti yhdistämällä ballistista tietoa koskevan ja rikostiedustelun käyttö[7].
2. Laittoman kaupan verkostojen laajentuessa Euroopan ulkopuolelle komissio tekee yhteistyötä Yhdistyneiden kansakuntien huumeiden ja rikollisuuden torjunnasta vastaavan järjestön (UNODC) kanssa, mikä on olennaisen tärkeää, jotta voidaan kehittää kansainvälisesti yhdenmukaistettua tiedonkeruuta, **kartoittaa säännöllisesti ampuma-aseiden maailmanlaajuisen laittoman kaupan reittejä** EU:hun ja toimittaa tiedot kaikkien jäsenvaltioiden lainvalvontaviranomaisten saataville.
3. Vuoden 2016 operatiivisen toimintasuunnitelman mukaisesti **Europolin** olisi vahvistettava toimiaan, jotka koskevat **laitonta verkkokauppaa**[8] ja laillisen kaupan kiertämistä, ja hyödynnettävä myös **internetsisällöstä ilmoittamista käsittelevää yksikköään**[9] mahdolliseen ampuma-aseiden, räjähteiden ja räjähteiden lähtöaineiden laittomien lähteiden seurantaan.
4. Europol jatkaa sidosryhmiltä saatujen arviointien[10] perusteella ampuma-aseisiin liittyvien tiedustelutietojen ja muiden tietojen keruun kehittämistä, myös laittomasta kaupasta, takavarikoiduista ja varastetuista ampuma-aseista sekä toimintatavoista. Tarkoituksena on tuottaa oikea-aikaisesti **tietotuotteita ja/tai ennakkovaroitusilmoituksia** sekä päivitetty **uhka-arvio**, joka kattaa muun muassa ampuma-asemessut[11] ja EU:ssa toimivat pikakuljetuspalveluyritykset. Europolin on asetettava nämä asiakirjat kaikkien jäsenvaltioiden kansallisten lainvalvontaviranomaisten saataville.
5. Komissio aikoo jatkossakin myöntää **rahoitustukea** erityisesti hankkeisiin, joilla on laaja soveltamisala ja vahvat tiedonkeruuvaikutukset[12].

---

7 Jäsenvaltiot ehdottivat tätä EU:n järjestämässä seminaarissa, joka koski rikosteknisen analyysin käyttöä strategisen ja operatiivisen analyysin tehostamiseksi operatiivisia ja taktisia tarkoituksia varten. Birmingham – 11. marraskuuta 2015.

8 Internetin seurantaa koskevia asiaan liittyviä tutkimushankkeita on jo käynnistetty Horisontti 2020 -ohjelman yhteydessä, http://ec.europa.eu/programmes/horizon2020/

9 *EU Internet Referral Unit* (EU IRU). Sen toiminta käynnistettiin 1. heinäkuuta 2015 torjumaan terroristipropagandaa ja siihen liittyvää väkivaltaisten ääriliikkeiden toimintaa internetissä.

10 Sisältää myös kansallisella tasolla suoritetut, yksityisen sektorin ja korkeakoulujen toimittamat arvioinnit.

11 Lainvalvontaoperaatioista saadut tiedot viittaavat siihen, että ampuma-asemessut ovat alttiita ampuma-aseiden laittomalle kaupalle.

12 Komissio rahoittaa jo sisäisen turvallisuuden rahaston (ISF) välityksellä kahta asiaa koskevaa tutkimusta, EFFECT-hanketta ja FIRE-hanketta, joilla pyritään parantamaan tietämystä ampuma-aseiden laittomasta kaupasta ja helpottamaan näyttöön perustuvan toimintapolitiikan ja toimien kehittämistä kaikkialla Euroopassa. Lisäksi komissio on myöntänyt noin 60 miljoonan euron määrärahan 15:lle räjähteisiin liittyvälle hankkeelle tutkimuksen seitsemännen puiteohjelman yhteydessä (http://ec.europa.eu/research/fp7/index_en.cfm) sekä useille hankkeille, jotka kuuluvat rikosten ehkäisemistä ja torjuntaa koskevan ohjelman piiriin. Komissio jatkaa myös edelleen rahoitusta turvallisuustutkimushankkeille

Valmistautuminen uusiin uhkiin ja riskeihin

Järjestäytyneen rikollisuuden verkostojen ja terroristiverkostojen tiedetään kehittyvän nopeasti ja hyödyntävän teknologisia innovaatioita[13]. Sen vuoksi komissio pyrkii yhdessä ampuma-ase- ja kemianteollisuuden, asiaankuuluvien kansallisten lainvalvontaviranomaisten ja Europolin kanssa arvioimaan **tekniikan edistysaskeleiden mahdollista vaikutusta** ampuma-aseiden ja räjähteiden saatavuuteen sekä määrittämään mahdollisia turvallisuusaukkoja.

Samaan aikaan kykyä reagoida nopeasti uusiin uhkiin (esim. 3D-tulostus) olisi vahvistettava. Tulliviranomaiset hiovat EU:n ulkorajalla yhteistyössä muiden lainvalvontaviranomaisten kanssa (Europolilta ja muista tiedonanalysointijärjestelmistä kerättyjen tietojen perusteella) nykyisiä tullin yhteisiä riskien arviointiperusteita, jotta ne saadaan kohdennettua tarkemmin aseiden ja ampuma-aseiden laittomaan kauppaan.

Räjähteiden turvallisuuden parantaminen

Nykyinen EU:n toimintasuunnitelma räjähdeturvallisuuden parantamiseksi[14] hyväksyttiin vuonna 2008[15]. Useimmat toimista on nyt toteutettu komission, EU:n jäsenvaltioiden, Europolin, tutkimuslaitosten ja yksityisen sektorin välisellä yhteistyöllä. Edistys on ollut merkittävää, ja jäsenvaltiot ovat korostaneet erityisesti sitä, että tietojenvaihdon parantamiseen ja hyvien toimintatapojen vaihtamiseen, yhdenmukaisten standardien ja menettelyjen kehittämiseen sekä räjähteisiin liittyvään tutkimuksen ja koulutuksen tukemiseen tähdänneet toimet ovat tuottaneet lisäarvoa.

Toimintasuunnitelman keskeinen saavutus oli räjähteiden lähtöaineiden markkinoille saattamisesta ja käytöstä annetun asetuksen (EU) N:o 98/2013[16] hyväksyminen. Asetus tuli voimaan 2. syyskuuta 2014, ja sen avulla voidaan **torjua terroritekoja** estämällä pommien valmistuksessa tarvittavien materiaalien saanti ja mahdollistamalla epäilyttäviä liiketoimia ja muita tapahtumia koskevan poliisitutkinnan toteuttaminen varhaisessa vaiheessa. Sen vuoksi on **ensisijaisen tärkeää varmistaa kiireellisesti sen täysimääräinen täytäntöönpano jäsenvaltioissa** ja tehostaa lähtöaineiden valvontaa uhkien kehittyessä. Tämä toteutetaan seuraavien keskeisten toimien avulla:

1. Komissio edistää yhdenmukaisten toimenpiteiden toteuttamista eri puolilla EU:ta sekä seuraavanlaisia käytäntöjä: a) rajatylittävä tietojenvaihto kansallisten yhteyspisteiden välillä sen varmistamiseksi, että lainvalvontaviranomaiset kaikissa asianomaisissa jäsenvaltioissa ovat tietoisia epäilyttävistä tapahtumista; tähän käytetään jo olemassa olevaa Europolin alustaa kuten Euroopan pommitietojärjestelmää (EBDS), ja b) lainvalvontaviranomaisten harjoittama laaja ja järjestelmällinen lähtöaineiden myyntiä internetissä koskeva seuranta, sekä toimet, joilla rajoitetaan niiden saantia nykyisestä.

Horisontti 2020 -puiteohjelmaan kuuluvan Turvalliset yhteiskunnat -ohjelman ja sisäisen turvallisuuden rahaston yhteydessä.

[13] 3D-tulostusta voidaan käyttää ampuma-aseiden valmistamiseen ja deaktivoitujen ampuma-aseiden uudelleen ampumakelpoiseksi tekemiseen tarvittavien olennaisten osien tuottamiseen. Ei-metalliset, kuten kevlar-materiaalista tai keramiikasta valmistetut aseet, aiheuttavat mahdollisen riskin, joka vaatii tiivistä seurantaa.

[14] Neuvoston asiakirja 8109/08.

[15] Siihen sisältyy 48 toimenpidettä, joilla pyritään käsittelemään kokonaisvaltaisesti lukuisia näkökohtia, jotka liittyvät räjähteiden turvallisuuden varmistamiseen, kuten räjähteiden lähtöaineet, varastointi, kuljetus, jäljitettävyys, havaitseminen, tutkimus, rajatylittävä tiedonvaihto ja virastojen välinen koordinointi.

[16] Asetuksella rajoitetaan useita vaarallisia kemiallisia aineita, jotka toimivat räjähteiden lähtöaineina ja joita voidaan näin ollen käyttää väärin kotitekoisten räjähteiden valmistamiseen, ja tehostetaan niiden valvontaa.

2. Komissio kehittää edelleen myös osallistumistaan lähtöaineiden toimitusketjun hallintaan[17] laatimalla ja tekemällä tunnetuksi ohjemateriaalia, jossa opastetaan hyvien toimintatapojen käyttöön kemianteollisuuden ja vähittäiskaupan alalla ja muilla asiaankuuluvilla aloilla.

3. Komissio vauhdittaa työtään, jotta asetuksen tarkistus voitaisiin esittää vuonna 2016, ja pohtii tiukempien toimenpiteiden tarvetta, kuten uusien uhkaa aiheuttavien aineiden sisällyttämistä asetukseen, asetuksen soveltamisalan laajentamista kattamaan ammattimaiset käyttäjät, vaatimusta loppukäyttäjien liiketoimista ilmoittamisesta ja valmistajien, vähittäismyyjien ja maahantuojien rekisteröinnistä, viennin rajoittamista ja valvontaa, verkkokauppaa ja itsepalveluun perustuvia maksupäätteitä koskevien rajoitusten lisäämistä ja roolin luomista tulliviranomaisille[18].

Henkilöstön asianmukainen turvallisuustutkinta on erittäin tärkeää, jotta voidaan ehkäistä vaarallisten kemikaalien laiton välitys, väärinkäyttö ja laiton saanti[19]. EU:n jäsenvaltioiden kesken ei ole olemassa yhteisiä turvallisuustutkintaa koskevia vähimmäisvaatimuksia eikä menettelyjä, jotka koskisivat räjähteiden toimitusketjussa ja muilla turvallisuuden kannalta arkaluonteisilla aloilla työskentelevän henkilöstön rekrytointia ja koulutusta[20], ja komissio harkitsee, tarvitaanko asiassa EU:n toimia.

[17] Toimijoilla valmistajista vähittäismyyjiin saakka on velvoite ilmoittaa epäilyttävästä toiminnasta kussakin jäsenvaltiossa sijaitsevalle kansalliselle yhteyspisteelle. Niillä on parhaat mahdollisuudet havaita liiketoimet, jotka eivät kullakin alalla kuulu tavanomaiseen toimintaan, ja tarkkailla epäilyttävää käytöstä.

[18] Tarkistuksen yhteydessä kuullaan lähtöaineita käsittelevän pysyvän komitean asiantuntijaryhmää http://ec.europa.eu/transparency/regexpert/index.cfm?do=groupDetail.groupDetail&groupID=3245&Lang=FI

[19] Tätä huolenaihetta selostettiin jo komission vuonna 2014 antamassa tiedonannossa uudesta EU:n lähestymistavasta CBRNE-riskien havaitsemiseen ja lieventämiseen, COM(2014) 247 final.

[20] Tätä käsiteltiin jo vuoden 2008 toimintasuunnitelmassa.

Toteutettavat toimet:

- *parannetaan olemassa olevia tilasto- ja analyysivälineitä ja kehitetään kansallisen tason arviointeja ampuma-aseiden liikkeistä ja niiden saatavuudesta ja asetetaan etusijalle EU-tason tiedonvaihto;*
- *Europolissa laaditaan EU:n laajuisia analyysituotteita, ja ottaen huomioon tiiviit yhteydet terrorismiin, lisätään internetsisällöstä ilmoittamista käsittelevän yksikön valvontatehtävää;*
- *UNODC:ssa kartoitetaan maailmanlaajuisen ampuma-aseiden laittoman kaupan reittejä EU:hun;*
- *tehdään yhteistyötä kumppanien kanssa ampuma-aseiden laitonta kauppaa koskevan tietämyksen parantamiseksi muun muassa laittomasta verkkokaupasta ja laillisen kaupan kiertämisestä;*
- *parannetaan kaikkien EU:n laajuisten ja kansallisten analyysituotteiden saatavuutta kaikille jäsenvaltioiden valvontaviranomaisille;*
- *jatketaan rahoitustuen myöntämistä erityisesti hankkeisiin, joilla on laaja soveltamisala ja vahvat tiedonkeruuvaikutukset;*
- *arvioidaan teknologisista innovaatioista, kuten 3D-tulostuksesta aiheutuvia riskejä;*
- *parannetaan räjähteiden turvallisuutta panemalla täysimääräisesti täytäntöön räjähteiden lähtöaineita koskeva asetus ja aikaistetaan lähtöaineita koskevan asetuksen tarkistamista vuodelle 2016;*
- *arvioidaan tarvetta yhdenmukaistaa turvallisuustutkintaa koskevia vaatimuksia ja menettelyjä EU:n tasolla.*

3. OPERATIIVISEN YHTEISTYÖN LISÄÄMINEN

Euroopan turvallisuusagendassa korostetaan kiireellistä tarvetta **parantaa operatiivista yhteistyötä** jäsenvaltioiden viranomaisten välillä. On ehdottoman tärkeää käyttää saatavilla olevaa asiantuntemusta ja tarjota asianmukaista koulutusta lainvalvontaviranomaisille ja muille asiaan liittyville virastoille ja asiantuntijoille jäsenvaltioissa. Tässä yhteydessä olisi hyödynnettävä lainvalvontaviranomaisten ja asiantuntijoiden verkostojen **koko potentiaalia**[21].

Rajatylittävän operatiivisen yhteistyön lisääminen

Ampuma-aseita koskeva operatiivinen toimintasuunnitelma[22] sisältää jo suurimman osan näistä toimista. Ne koskevat muun muassa yhteisen toiminnan päiviä ja tiedustelutietoihin perustuvia toimia laittoman kaupan harjoittajia ja keskeisiä mahdollistajia vastaan (esim. lailliset liiketoiminta-alat tai pikakuljetuspalveluyritykset). Laittoman ampuma-asekaupan torjumisessa tärkeässä asemassa on myös oikeudellinen yhteistyö kansallisten viranomaisten välillä. Viime vuosina Eurojust on osallistunut useisiin merkittäviin tapauksiin, jotka ovat liittyneet erityisesti muihin rikoksiin, kuten laittomaan huumekauppaan.

[21] Komissio on lisännyt taloudellista tukea operatiivisiin toimiin. Euroopan monialaisen rikosuhkien torjuntafoorumin (EMPACT) valtuutussopimuksen perusteella Europolille on siirretty 7 miljoonaa euroa, josta noin 350 000 euroa kohdennettiin ampuma-aseita koskevan operatiivisen toimintasuunnitelman täytäntöönpanon varmistamiseen keväällä 2015. Europol suuntaa ampuma-aseita koskevalle operatiiviselle toimintasuunnitelmalle etuoikeutettua rahoitusta vuonna 2016.

[22] Luottamuksellinen asiakirja.

Internetin (avoimen ja pimeän internetin) kautta tapahtuvien laittomien ampuma-aseiden toimitusten estäminen

Järjestäytyneiden rikollisryhmien ja terroristien mahdollisuus hankkia ampuma-aseita, niiden osia ja komponentteja ”avoimen” tai ”pimeän” internetin kautta on heikkous, johon on puututtava kiireellisesti. Olisi toteutettava seuraavia toimia:

1. Ampuma-aseita koskevan operatiivisen toimintasuunnitelman täysimääräisen täytäntöönpanon lisäksi komissio kehottaa jäsenvaltioita perustamaan ampuma-aseiden, niiden osien ja komponenttien sekä räjähteiden internetissä tapahtuvan laittoman kaupan havaitsemiseen keskittyviä **kybervalvontaryhmiä** tai keskittämään olemassa olevien ryhmien suorittama valvonta kyseiseen toimintaan.

2. Europol tukee jäsenvaltioiden operaatioita ja tutkimuksia Onymous-[23] ja Darkode-[24] operaatioista saatujen kokemusten perusteella tarjoamalla käyttöön operatiivisia analyysejä, koordinointia ja asiantuntemusta, erityisesti pitkälle erikoistuneen teknisen ja digitaalisen **rikosteknisen tutkinnan tukivalmiuksien** kautta, ja hyödyntämällä täysimääräisesti **tietoverkkorikollisuutta torjuvan yhteisen toiminnan työryhmän** (*Joint Cybercrime Action Taskforce*, J-CAT[25]) työtä.

3. Europol laatii myös **välineistön online-tutkintoja varten**, erityisesti yhteistyössä Yhdysvaltojen alkoholi-, tupakka-, ampuma-ase- ja räjähdeasioita käsittelevän viranomaisen kanssa (*US Bureau of Alcohol, Tobacco, Firearms and Explosives*).

4. Koska yksityinen sektori omistaa suurimman osan internetin infrastruktuurista ja ylläpitää sitä, komissio aikoo sisällyttää ampuma-aseiden, niiden osien tai komponenttien ja räjähteiden laittoman kaupan ehkäisemisen ja havaitsemisen nykyisiin **kumppanuuksiinsa yksityisen sektorin kanssa**[26].

Räjähteiden EU:n sisällä liikkumisen tehokkaampi valvonta

Räjähteiden valvonta- ja suojelujärjestelmä (SCEPYLT)[27] mahdollistaa räjähteiden EU:n sisällä tapahtuvien siirtojen sähköisen hyväksynnän, minkä myötä räjähteiden liikkumista Euroopassa voidaan valvoa nopeammin ja helpommin. Tulevaisuudessa sitä voitaisiin käyttää myös jäljitettävyyttä edistävänä välineenä tukemassa tunnistus- ja jäljitystoimia.

Räjähteiden valvonnan tehostamiseksi komissio kannustaa jäsenvaltioita kytkeytymään tähän järjestelmään ja käyttämään sitä täysimääräisesti.

Ampuma-asedirektiivin tarkistusta koskevan 18. marraskuuta 2015 esitetyn ehdotuksen[28] mukaisesti komissio arvioi yksityiskohtaiset säännöt, jotka koskevat järjestelmää tietojen vaihtamiseksi ampuma-aseiden siirroista EU:n sisällä, ottaen huomioon asiaankuuluvat EU:n

---

23 https://www.europol.europa.eu/content/global-action-against-dark-markets-tor-network

24 https://www.europol.europa.eu/content/cybercriminal-darkode-forum-taken-down-through-global-action

25 Joint Cybercrime Action Taskforce toimii Euroopan verkkorikostorjuntakeskuksen (EC3) yhteydessä Europolissa. Sen toiminta käynnistettiin 1. syyskuuta 2014 verkkorikollisuuden torjunnan lujittamiseksi Euroopan unionissa ja sen ulkopuolella.

26 Komissio arvioi parhaillaan digitaalisia sisämarkkinoita koskevan strategian yhteydessä parhaita tapoja torjua laitonta sisältöä internetissä.

27 Ks. 26. huhtikuuta 2010 annetut neuvoston päätelmät järjestelmistä ja mekanismeista räjähdeturvallisuuden parantamiseksi, http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cms_data/docs/pressdata/en/jha/114017.pdf

28 COM(2015) 750 final, 18.11.2015. Ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviksi aseiden hankinnan ja hallussapidon valvonnasta annetun neuvoston direktiivin 91/477/ETY muuttamisesta.

nykyiset tietojärjestelmät ja välineet. Tämän järjestelmän olisi varmistettava yhteys tietoja toimittavien ja niitä vastaanottavien jäsenvaltioiden välillä, jotta sisäisistä siirroista saataisiin turvallisempia ja pystyttäisiin parantamaan aseiden ja ampumatarvikkeiden jäljitettävyyttä.

Jotta voitaisiin parantaa jäsenvaltioiden sisällä ja välillä tapahtuvien laillisten ampuma-aseiden siirtojen jäljitettävyyttä, komissio selvittää mahdollisuutta kieltää käteismaksujen käyttö yksityishenkilöiden myydessä tai hankkiessa ampuma-aseita tai ampumatarvikkeita.

EU:n ulkorajojen valvonnan tehostaminen

Vaikka laittomien ampuma-aseiden ja räjähteiden laittoman kaupan lähteet ovat erilaisia, ulkorajoilla tehtävät tarkastukset sekä poliisi- ja tulliyhteistyö on edelleen ensiarvoisen tärkeitä.

Komissio kehottaa jäsenvaltioita toteuttamaan **ulkorajoilla tavaroihin kohdistuvia riskiperusteisia tarkastuksia** niin rahtiliikenteessä (esim. kontit) kuin matkustajaliikenteessäkin (esim. autot ja matkatavarat). Tätä varten komissio ehdottaa, että EU:n ulkorajoilla aletaan jäsenvaltioiden kanssa soveltaa **kohdennettua tullivalvontaa** ampuma-aseiden, ja niin pitkälle kuin mahdollista, myös räjähteiden, laittoman kaupan torjumiseksi. Komissio vauhdittaa kaikkien sellaisten turvallisuuteen liittyvien toimien täytäntöönpanoa, jotka sisältyvät tullialan riskienhallintaa koskevaan strategiaan ja toimintasuunnitelmaan[29], ja jäsenvaltioiden olisi edistettävä vastaavasti omia toimiaan.

Rikollisten ja terroristien käyttämien ampuma-aseiden jäljittäminen

Ampuma-aseiden jäljittäminen on olennainen osa ampuma-aseisiin liittyvien rikosten tutkimista ja lisätietojen saamista laittomien ampuma-aseiden kanavista. Se on ratkaisevan tärkeää myös räjähteiden ja räjähteiden lähtöaineiden saatavuuden vaikeuttamisen onnistumisen kannalta. Jos nykyisellään vähäisiä mahdollisuuksia jäljittää ampumatarvikkeita saataisiin parannettua, myös siitä olisi hyötyä tutkimusten kannalta.

Komission ehdottamassa ampuma-asedirektiivin tarkistuksessa säädetään ampuma-aseiden merkitsemistä koskevat yhteiset säännöt laillisesti omistettujen tai maahantuotujen ampuma-aseiden jäljitettävyyden parantamiseksi.

Komissio aikoo myös jatkossa antaa täyden tukensa **Euroopan ampuma-aseasiantuntijoiden työryhmän**[30] toiminnalle, jonka tarkoituksena on laatia **käsikirja laittomien ampuma-aseiden jäljittämiseksi ja seuraamiseksi**. Käsikirja perustuu kansainväliseen jäljittämisvälineeseen ja Yhdistyneiden kansakuntien pienaseita ja kevyitä aseita koskevien kansainvälisten valvontanormien (ISACS)[31] mukaisesti kehitettyihin kansainvälisiin parhaisiin käytänteisiin, ja se jaetaan kaikille jäsenvaltioiden lainvalvontaviranomaisille. Jäljittämistä koskeviin ohjeisiin ja sääntöihin voisi kuulua velvollisuus laatia raportteja Europolille kansainvälisten jäljittämispyyntöjen helpottamiseksi.

---

29 COM(2014)527, 21.8.2014 final. Tiedonanto EU:n tullialan riskienhallintaa koskevasta strategiasta ja toimintasuunnitelmasta: Riskien torjunta, toimitusketjun turvallisuuden vahvistaminen ja kaupan helpottaminen.

30 Euroopan ampuma-aseasiantuntijoiden työryhmän jäseninä on asiantuntijoita kaikista EU:n jäsenvaltioista, Europolista ja liitännäisjäseninä Liechtensteinista, Norjasta, Sveitsistä ja Turkista. Se perustettiin vuonna 2004 helpottamaan tiedonvaihtoa ja edistämään yhteistyötä laittoman ampuma-asekaupan torjumiseksi. Tämä erittäin arvokas verkosto tukee neuvoston lainvalvontatyöryhmän työtä.

31 http://www.smallarmsstandards.org/

Koulutuksen kehittäminen

Koulutus on keskeisessä asemassa pyrittäessä lisäämään asiantuntemusta ja sen myötä parantamaan EU-yhteistyötä. Tehokas ja yhdenmukainen valvonta ulkorajoilla edellyttää myös parhaiden käytänteiden, asiantuntemuksen ja tiedon vaihtoa käytännössä. CEPOL[32] jatkaa toimintaansa tällä alalla ja suorittaa puuteanalyysin tämänhetkisten koulutustarpeiden yksilöimiseksi. Tämä voisi johtaa **ampuma-aseita ja räjähteitä koskevien yhteisten koulutussuunnitelmien** laatimiseen kaikkia jäsenvaltioiden asiantuntijoita varten yhteistyössä eurooppalaisen räjähteiden raivausverkoston (EEODN)[33] kanssa. CEPOL harkitsee myös koulutustoimien kehittämistä kolmansien maiden ampuma-aseasiantuntijoiden kanssa.

Innovatiivisten havaitsemisvälineiden kehittäminen

Komission vuonna 2014 antamassa riskien havaitsemista koskevassa tiedonannossa[34] korostettiin, että tehokas uhkien havaitsemisstrategia voidaan saada aikaan ainoastaan, jos otetaan asianmukaisesti huomioon uhkaa aiheuttavat aineet ja ympäristö (lentoliikenne, julkiset alueet, urheilutilaisuudet, kaupunkiliikennealueet ym.). Vaikka siviili-ilmailun alalla on tarkkoja standardeja uhkien havaitsemista koskevia teknologioita ja prosesseja varten, sellaisia ei ole laadittu muita julkisia tiloja (urheilutapahtumat, muut liikennemuodot ja kriittinen infrastruktuuri) varten. Lisätoimia tarvitaan sekä havaitsemisteknologian käytön suhteen että käytön yhdenmukaistamiseksi. Komissio käynnisti vuonna 2012 ohjelman, johon kuului havaitsemistestejä erilaisissa operatiivisissa ympäristöissä (lentoasemat, kriittinen infrastruktuuri, julkiset rakennukset ja tapahtumat, kuten jalkapallon EM-kisat Puolassa vuonna 2012)[35].

Edellä mainittujen toimien pohjalta komissio arvioi, onko mahdollista perustaa **uhkien havaitsemiseen liittyvä EU:n yhteistyörakenne**, joka koostuisi komission ja jäsenvaltioiden asiantuntijoista ja jolla luotaisiin räjähteiden ja ampuma-aseiden havaitsemisen alalle valmiuksia kehittävä ja tukea tarjoava ohjelma. Tällainen yhteenliittymä voisi aluksi keskittyä **tuen tarjoamiseen** lainvalvontaviranomaisille ja asiaankuuluville yksiköille jäsenvaltioissa ja laajentaa toimintaansa edelleen tarvittaessa.

Toteutettavat toimet:

- *lisätään rajatylittävää yhteistyötä seuraavilla tavoilla:*
  - *ampuma-aseita koskeva operatiivinen toimintasuunnitelma pannaan täytäntöön täysimääräisesti;*
  - *lisätään yhteistyötä laittomien ampuma-aseiden verkkotarjonnan vaikeuttamiseksi (avoin ja pimeä internet);*
  - *arvioidaan yksityiskohtaiset säännöt, jotka koskevat järjestelmää tietojen vaihtamiseksi ampuma-aseiden siirroista EU:n sisällä, ottaen huomioon asiaankuuluvat EU:n nykyiset tietojärjestelmät ja välineet;*
  - *selvitetään mahdollisuutta kieltää käteismaksujen käyttö yksityishenkilöiden*

[32] Euroopan poliisiakatemia, https://www.cepol.europa.eu/fi

[33] EEODN:stä on viime vuosina tullut erittäin arvostettu verkosto, joka tarjoaa koulutusta ja jakaa tietoa kaikkien jäsenvaltioiden räjähdealan asiantuntijoille, myös viimeaikaisista tapahtumista. Se on myös vaikuttanut merkittävästi valmiuksien paranemiseen ja hyvien käytäntöjen vaihtamiseen.

[34] COM(2014) 247 final, 5.5.2014.

[35] Näiden testien tulosten perusteella on kehitetty jäsenvaltioille toimitettavia ohjeaineistoja, jotka koskevat esimerkiksi lentoasemien pehmeiden kohteiden suojelua, räjähdekoirien hyödyntämistä ja pehmeiden kohteiden suojelua erilaisissa ympäristöissä sekä ampuma-aseiden ja räjähteiden jäämien havaitsemista passeissa.

myydessä tai hankkiessa ampuma-aseita tai ampumatarvikkeita;
    - *tehostetaan EU:n ulkorajoilla suoritettavaa valvontaa toteuttamalla tavaroihin kohdistuvia riskiperusteisia tarkastuksia ja aloittamalla kohdennetun tullivalvonnan soveltaminen;*
- *tehostetaan ampuma-aseiden jäljittämistä laatimalla Euroopan ampuma-aseasiantuntijoiden työryhmän yhteydessä käsikirja laittomien ampuma-aseiden jäljittämiseksi ja seuraamiseksi;*
- *kehitetään ampuma-aseita ja räjähteitä koskevia yhteisiä koulutussuunnitelmia;*
- *kehitetään innovatiivisia havaitsemisvälineitä;*
- *toteutetaan yhteisiä operatiivisia toimia, joihin osallistuvat kaikki asiaankuuluvat lainvalvontaviranomaiset.*

4. OPERATIIVISTEN TIETOJEN KERUUN JA JAKAMISEN PARANTAMINEN NYKYISTEN VÄLINEIDEN OPTIMAALISEN KÄYTÖN AVULLA

Euroopan turvallisuusagendassa korostettiin kiireellistä tarvetta **hyödyntää täysipainoisesti nykyisiä välineitä**, joita unioni antaa jäsenvaltioiden käyttöön **tiedonvaihdon** helpottamiseksi kansallisten lainvalvontaviranomaisten välillä. Jäljellä olevat kriittiset aukot voivat edellyttää täydentävien EU:n välineiden käyttöönottoa, mutta **samalla on varmistettava tehokas yhteentoimivuus nykyisten järjestelmien kanssa**.

Teknisen yhteenliitettävyyden lujittamisen tarve korostuu siinä, että eri lainvalvontaviranomaisten käytössä on erilaisia tietojenvaihtojärjestelmiä eri tarkoituksiin, mutta ne kaikki ovat merkityksellisiä torjuttaessa ampuma-aseiden ja räjähteiden laitonta kauppaa. Komissio arvioi, miten voidaan parhaiten taata niiden todellinen yhteensopivuus.

Tässä tarkoituksessa komissio kiinnittää erityistä huomiota tarpeeseen parantaa poliisin ja tullin välistä yhteistyötä ottaen huomioon 18. marraskuuta 2015 annettuun ampuma-asedirektiivin tarkistusluonnokseen sisältyvän ehdotuksen sellaisen järjestelmän kehittämisestä, joka koskee tietojen vaihtamista EU:n sisällä tapahtuvista ampuma-aseiden siirroista.

Yhteentoimivuuden varmistaminen iARMS-, SIS II- ja UMF -järjestelmien välillä

Komissio kehottaa jäsenvaltioita neuvoston 8. lokakuuta 2015 antamien päätelmien mukaisesti viemään tiedot etsittävistä ampuma-aseista järjestelmällisesti SIS-järjestelmään ja lisäämään ampuma-aseita koskevien tietojen tallentamista Europolin tietojärjestelmään (EIS) ja mahdollisuuksien mukaan Interpolin iARMS-järjestelmään.

Schengenin tietojärjestelmän (SIS)[36] ja Interpolin iARMS-järjestelmän[37] yhteentoimivuus helpottaisi ja tehostaisi suuresti lainvalvontatoimia.

---

[36] SIS on laajin kadonneita ja varastettuja ampuma-aseita koskeva tiedonvaihtoalusta EU:ssa ja Schengen-alueeseen assosioituneissa maissa. Tähän mennessä siihen on liitetty 29 Euroopan maata. Siinä oli 31. joulukuuta 2014 yhteensä 457 059 ampuma-asetta koskevaa kuulutusta, mutta vuonna 2014 saatiin tosiasiassa vain 180 osumaa (yhteensä 128 598 kuulutusosumasta kaikkien ampuma-aseiden luokkien osalta). Tämä erittäin vähäinen määrä johtuu pääasiassa tietojen laatuun liittyvistä ongelmista, kuten siitä, että monet jäsenvaltiot eivät kirjaa aseen kaliiperia ja että ampuma-aseiden sarjanumerot eivät ole yksilöllisiä.

[37] EU:n rahoittama Interpolin laittomien aseiden rekisteröinnin ja jäljityksen hallintajärjestelmä (iARMS) helpottaa lainvalvontaviranomaisten välistä tiedonvaihtoa ja tutkinnallista yhteistyötä, joka koskee laittomien ampuma-aseiden sekä rikoksen yhteydessä käytettyjen laillisten ampuma-aseiden kansainvälistä liikkuvuutta. Interpolin iARMS-tietokantaa ollaan ottamassa käyttöön Interpoliin kuuluvissa 190 valtiossa. Se sisältää noin 756 000 tietuetta, jotka ovat pääasiassa Australian ja Latinalaisen Amerikan maiden syöttämiä. Toistaiseksi vain kolme prosenttia iARMS-

Tämä yhteentoimivuus on jo käytännössä muotoutumassa komission ja Interpolin välillä käynnissä olevien toimien välityksellä. Interpol on päivittänyt FIND-ohjelmistoaan kattamaan myös ampuma-aseet ja on etsinyt jäsenvaltioita vapaaehtoisiksi osallistumaan vuoden 2016 alkupuoliskolla toteutettavaan **pilottihankkeeseen**. Siinä tehdään hakuja samanaikaisesti sekä kansallisista tietokannoista, SIS-järjestelmästä että iARMS-järjestelmästä. Lopulta ampuma-aseen tyypin perusteella voidaan tehdä hakuja molemmissa järjestelmissä ja tehdä vertailuja ampuma-aseiden merkkejä koskevissa taulukoissa.

Komissio jatkaa **yhteistyötä Europolin**[38]**, Interpolin ja jäsenvaltioiden kanssa**, tarkoituksena varmistaa järjestelmien yhteentoimivuus heinäkuuhun 2016 mennessä. Tätä varten komissio kehottaa **jäsenvaltioita osallistumaan pilottihankkeeseen**.

Samanaikaisesti kaikkien kansallisten lainvalvontaviranomaisten, raja- ja tulliviranomaisten mahdollisuus käyttää järjestelmiä toimivaltansa rajoissa tehostaisi huomattavasti kentällä suoritettavaa operatiivista toimintaa. Olisi käytettävä edelleen hyödyksi mahdollisuutta syöttää samanaikaisesti tietoja useisiin tietokantoihin tai hakea tietoja useista tietokannoista, jotka sisältävät samankaltaisia tai toisiaan täydentäviä tietoja.

Ballististen tietojen vaihdon parantaminen

Useimmilla ampuma-aseilla on omat yksilölliset ominaisuutensa, ja vaikka ampuma-asetta ei olisikaan jätetty rikospaikalle, luodista, mahdollisen haavan luonteesta ja mahdollisista sen ympärille jääneistä jäämistä voidaan kuitenkin päätellä keskeisiä tietoja.

Tällä hetkellä ei ole olemassa EU:n laajuista ballististen tietojen analysointijärjestelmää, eikä keskustietokantaa, johon tällaiset analyysit voitaisiin yhdistää ja jossa niitä voitaisiin vertailla. Toistaiseksi EU:n jäsenvaltiot käyttävät yleisesti kahta eri järjestelmää[39]. Komissio on tukenut tutkimuksen seitsemännen puiteohjelman yhteydessä hanketta (Odyssey-alusta), jonka tavoitteena on ratkaista ongelma, joka liittyy eri puolilta Eurooppaa erillisistä ballistisista järjestelmistä saatujen rikoksia koskevien tietojen ja ballististen tietojen analysointiin[40]. Odyssey-hankkeen tulosten perusteella komission on määrä helpottaa **ballististen tietojen vaihtoa sille varatun alustan välityksellä** hyödyntäen ballistisen tiedon verkostoa ja muita jäsenvaltioissa käytössä olevia asiaankuuluvia järjestelmiä.

iTrace-järjestelmän kattava käyttö

Kansainväliseltä yhteisöltä puuttuu tällä hetkellä konkreettisia tietoja siitä, milloin, missä ja miten laillisesti tuotetut tavanomaiset aseet päätyvät laittomille markkinoille ja toimitetaan aseellisissa selkkauksissa toimijoille tai muille niitä laittomasti käyttäville.

---

tietokannan ampuma-aseita koskevista tiedoista on peräisin EU:sta. http://www.interpol.int/Crime-areas/Firearms/INTERPOL-Illicit-Arms-Records-and-tracing-Management-System-iARMS

38 Tähän liittyvä kansainvälinen sanomamuoto -hanke (*Universal Message Format*, UMF, joka on rakenneosien kokonaisuus tiedonsiirtostandardien rakentamiseksi hajallaan olevien lainvalvontajärjestelmien yhteenliittämiseksi) mukautetaan SIS-iARMS -yhteentoimivuushankkeeseen.

39 Interpol hallinnoi ballistisen tiedon verkostoa (IBIN) niitä maita varten, joilla on käytössään IBIS-teknologia (*Integrated Ballistics Identification Systems*). Tällä hetkellä IBIN-verkostoon kuuluu maailmanlaajuisesti 19 maata, joista kahdeksan on Schengen-alueen maita. 42 muuta maata käyttää IBIS-teknologiaa mutta ei kuulu IBIN-verkostoon (niistä kolme on EU-maita). Tähän mennessä on löydetty 36 osumaa, joista suurin osa EU-maiden välillä.

40 http://research.shu.ac.uk/aces/odyssey/index.php?option=com_content&view=category&layout=blog&id=56&Itemid=88

Tämän vuoksi EU rahoittaa iTrace-hanketta[41]. Siitä saatujen myönteisten tulosten perusteella[42] EU tukee iTrace-ohjelman toista vaihetta, johon kuuluu kenttätutkimusten tehostaminen ja välineen maantieteellisen soveltamisalan laajentaminen. On kuitenkin selvää, että edistys riippuu siitä, vastaavatko valtiot, mukaan lukien kaikki EU:n jäsenvaltiot, jäljittämispyyntöihin. Lisäksi kaikki kansallisten lainvalvontaviranomaisten tekemät havainnot olisi tarkistettava myös iTrace-välineestä. Tässä tarkoituksessa komissio aikoo tarkastella EU:n jäsenvaltioiden osalta sitovien sääntöjen tarpeellisuutta tällä alalla.

Komissio tukee **tiivistä yhteistyötä Europolin, Interpolin, tärkeimpien iTrace-toimijoiden ja muiden asianomaisten elinten**, kuten tulliviranomaisten ja ampuma-aseiden tuonti- ja vientilupaviranomaisten, välillä tavoitteena optimoida operatiivinen yhteistyö, jäljitettävyys ja ampuma-aseiden laittomille markkinoille ohjautumisen estäminen.

Europolin analysointijärjestelmän kehittäminen ja ampuma-aseita koskevan Europolin yhteyspisteen täysimääräisen hyödyntämisen varmistaminen

Europolin on määrä ottaa vuonna 2016 käyttöön **Europolin analysointijärjestelmän (EAS) uusi alusta**, tehokas analyyttinen väline, jolla tuetaan jäsenvaltioiden ja kolmansien osapuolten toimittamien tietojen operatiivista ja strategista analyysiä. Se on suunniteltu yhdeksi Europolin keskeisimmistä tietojenkäsittelyjärjestelmistä. Komissio pyrkii varmistamaan tämän välineen nopean ja kattavan täytäntöönpanon avustamalla jäsenvaltioita ja tukemalla täydentäviä toimia, joilla pyritään parantamaan ampuma-aseiden järjestelmällistä seurantaa. Komissio harkitsee, onko tällä alalla tarpeen antaa sitovia sääntöjä, jotta voidaan kehittää Europolin kapasiteettianalyysiä kaikkien jäsenvaltioiden lainvalvontaviranomaisten tukemiseksi.

Europol perusti vuonna 2014 neuvoston pyynnöstä **ampuma-aseita koskevan yhteyspisteen**. Se antaa käynnissä oleviin tutkimuksiin strategista ja operatiivista tukea. Yhteyspisteen toiminnassa on tällä hetkellä mukana 21 jäsenvaltiota[43] ja kuusi muuta kumppania[44]. Perustamisensa jälkeen ampuma-aseita koskeva yhteyspiste on saanut 3 089 yhteydenottoa noin 625:stä tutkittavana olevasta tapauksesta; näihin kuuluu tietoja 35 000 ampuma-aseesta, 28 700 henkilöstä ja 3 216 epäilyn kohteena olevasta yrityksestä. Tänä vuonna ampuma-aseita koskeva yhteyspiste on saanut 1 750 yhteydenottoa. Komissio kehottaa **kaikkia jäsenvaltioita jakamaan tietoa ennakoivasti ja osallistumaan täysimääräisesti ampuma-aseita koskevan yhteyspisteen toimintaan**.

Euroopan pommitietojärjestelmän (EBDS) käytön maksimointi

Komissio on rahoittanut EU:n räjähteitä koskevan toimintasuunnitelman yhteydessä myös **Euroopan pommitietojärjestelmän (EBDS)** kehittämistä, jota tällä hetkellä hallinnoi

---

41 Neuvoston päätös 2013/698/YUTP. iTrace-järjestelmällä kootaan ja toimitetaan täsmällisiä ja kentältä saatujen tietojen kanssa ristiintarkistettuja tietoja laittomasti välitettyjen tai laittoman kaupan kohteena olevien tavanomaisten aseiden laittoman kaupan reiteistä. http://www.conflictarm.com/itrace/ Lisäksi iTrace-hankkeen nimenomaisena tarkoituksena on tukea asekauppasopimuksen täytäntöönpanoa avustamalla kansallisia viranomaisia siirrettyjen tavanomaisten aseiden laittoman välityksen havaitsemisessa ja laittoman välityksen riskien arvioinnissa käsiteltäessä vientilupahakemuksia. Yksityisen CAR-yrityksen (*Conflict Armament Research*) asiantuntijoiden 21 maassa (etenkin Afrikassa ja Lähi-idässä) toteuttamien kenttätutkimusten perusteella täydennetään julkisesti saatavilla olevaa aseiden jäljitystietokantaa, joka koskee laittomasti välitettyjä tai laittoman kaupan kohteena olevia aseita.

42 130 000 dokumentoitua esinettä: aseita, ampumatarvikkeita ja niihin liittyvää materiaalia; 213 viranomaisille esitettyä jäljityspyyntöä (tilanne heinäkuussa 2015).

43 Yhteyspisteen jäsenet: Alankomaat, Belgia, Bulgaria, Espanja, Kreikka, Kroatia, Kypros, Liettua, Luxemburg, Malta, Puola, Portugali, Ranska, Romania, Ruotsi, Slovakia, Slovenia, Suomi, Tanska, Tšekki, Yhdistynyt kuningaskunta.

44 Eurojust, Interpol, Sveitsi, Australia, *US Bureau of Alcohol, Tobacco, Firearms and Explosives* ja Albania.

Europol. EBDS:ään kuuluvat lähes kaikki jäsenvaltiot sekä Norja ja komissio, ja sen avulla voidaan vaihtaa teknisiä tietoja, jotka koskevat räjähteitä ja CBRN-materiaaleja sekä tapahtumia, suuntauksia ja laitteita.

Olisi varmistettava, että jäsenvaltioiden käyttäjillä on **täysin toimivat yhteydet** ja olisi pyrittävä tehokkaammin yksilöimään kaikki mahdolliset olennaiset käyttäjät ja kouluttamaan heitä. Lisäksi komission on tarkoitus arvioida yhdessä Europolin kanssa, olisiko EBDS:ään sisällytettävä ennakkovaroitustyyppisiä tietoja[45] tai havaitsemisvalmiuksia, ja olisiko järjestelmä kytkettävä yhteen tiettyjen muiden eurooppalaisten tietokantojen kanssa. EBDS:n kautta jaettavien tietojen täydentämiseksi komissio aikoo ehdottaa säännöllisten tilanneselostusten järjestämistä turvallisuusluokitellussa ympäristössä jäsenvaltioille ja Europolille räjähteitä koskevista erityisistä uhka-arvioinneista tiedottamiseksi.

Toteutettavat toimet:

- *arvioidaan ampuma-aseiden ja räjähteiden laittoman kaupan torjuntaan liittyviä nykyisiä tietojenvaihtojärjestelmiä tarkoituksena varmistaa niiden tekninen yhteensopivuus; tässä yhteydessä kiinnitetään erityistä huomiota tarpeeseen tehostaa poliisin ja tullin yhteistyötä ja kehitykseen, jota ehdotetaan ampuma-asedirektiivin tarkistusehdotuksessa;*
- *varmistetaan nykyisten tietojärjestelmien todellinen yhteentoimivuus, myös iARMS/SIS II:n yhteentoimivuus suhteessa UMF-järjestelmään;*
- *laajennetaan iTrace-järjestelmän, Euroopan pommitietojärjestelmän (EBDS) ja Europolin analysointijärjestelmän käyttöä samalla kun varmistetaan Europolin ampuma-aseita koskevan yhteyspisteen täysipainoinen hyödyntäminen;*
- *tehostetaan ballistisen tiedon vaihtamista siihen tarkoitetun erityisen alustan kautta.*

5. YHTEISTYÖN LUJITTAMINEN KOLMANSIEN MAIDEN KANSSA

Kuten Euroopan komission ja unionin ulkoasioiden ja turvallisuuspolitiikan korkean edustajan 18. marraskuuta 2015 antamassa yhteisessä tiedonannossa Euroopan naapuruuspolitiikan tarkistuksesta[46] esitetään, EU aikoo tehostaa naapurimaiden kanssa tehtävää yhteistyötä turvallisuuden alalla, myös ihmiskaupan, pienaseiden ja kevyiden aseiden laittoman kaupan ja huumekaupan torjumiseksi.

Ampuma-aseiden ja räjähteiden laiton kauppa ja käyttö olisi järjestelmällisesti **sisällytettävä turvallisuusvuoropuheluun** keskeisten kumppanimaiden ja järjestöjen kanssa. Näiden vuoropuhelujen olisi myös tarvittaessa johdettava erityisten ampuma-aseita ja mahdollisuuksien mukaan myös räjähteitä koskevien yhteisten toimintasuunnitelmien laatimiseen, joihin osallistuisivat myös EU:n virastot, kuten Europol, Eurojust ja CEPOL, sekä asiaankuuluvat kansainväliset järjestöt, kuten YK ja Interpol. Tietyissä tapauksissa voitaisiin harkita myös EU:n rahoitustukea (esim. takavarikoitujen tai käytöstä poistettujen ampuma-aseiden kohdalla), esimerkiksi vakautta ja rauhaa edistävän välineen, EU:n muiden avustusohjelmien tai YUTP:n talousarvion yhteydessä.

[45] Räjähteitä koskevan EU:n toimintasuunnitelman yhteydessä kehitettiin komission rahoittama varhaisvaroitusjärjestelmä, mutta siihen ei onnistuttu saamaan mukaan kaikkien jäsenvaltioiden viranomaisia.

[46] JOIN(2015) 50 final.

Maailmanlaajuisiin, alueellisiin ja kahdenvälisiin yhteistyöohjelmiin olisi tarvittaessa sisällytettävä koulutus ja muut tukitoimenpiteet (mukaan lukien asiaankuuluvien laitteiden ja välineiden toimitus), joilla pyritään vahvistamaan kumppanimaiden ja muiden asiaan liittyvien kolmansien maiden valmiuksia torjua ampuma-aseiden ja räjähteiden laitonta kauppaa ja käyttöä.

Operatiivisten toimien tehostaminen ja Kaakkois-Eurooppaa koskevan EU:n toimintasuunnitelman soveltamisalan laajentaminen

On sekä EU:n että sen Kaakkois-Euroopassa sijaitsevien kumppaneiden edun mukaista parantaa keskinäistä yhteistyötä sotilaskäyttöön tarkoitettujen aseiden tasoisten aseiden ja räjähteiden aiheuttamia yhteisiä uhkia vastaan[47].

Yhteistyö on kehittynyt edelleen **EU:n ja Kaakkois-Euroopan alueen välisen ampuma-aseiden laitonta kauppaa koskevan toimintasuunnitelman (2015–2019)**[48] hyväksymisen myötä.

Toimintasuunnitelman mukaisia toimia on **tehostettava nopeasti**, jotta saataisiin edelleen vähennettyä laittomien ampuma-aseiden virtaa EU:hun. Europolin olisi **vauhditettava** toimintapoliittiseen sykliin kuuluvan, vuoden 2016 **operatiivisen toimintasuunnitelman** täytäntöönpanoa, erityisesti perustamalla **tiedustelujohtoisia yhteisiä operaatioita** ja **tiivistämällä** alueella toimivien **yhteyshenkilöiden välistä yhteistyötä** sekä **ampuma-aseasiantuntijoiden verkostoa**.

Komissio aikoo järjestää Länsi-Balkanin kumppaneidensa kanssa vuoden 2016 alkupuolella toisen konferenssin, jossa **arvioidaan toimintasuunnitelman täytäntöönpanoa** ja keskustellaan tulevista toimista, kuten ehdotuksesta laajentaa toimintasuunnitelman soveltamisala koskemaan myös laittomia räjähteitä.

Länsi-Balkanin maat panevat täytäntöön kansallisia strategioita, joilla torjutaan laitonta asekauppaa sekä pienaseiden ja kevyiden aseiden leviämistä. Tämän alan edistymistä seurataan myös käytäessä liittymisneuvotteluja luvusta 24 (oikeus, vapaus ja turvallisuus).

Vastaavanlaisista aloitteista[49] saatujen kokemusten pohjalta komissio harkitsee yhteistyössä keskeisten kumppanien kanssa **ampuma-aseiden takaisinostojärjestelyjen** merkitystä alueella.

---

47 EU on vuodesta 2002 tukenut pyrkimyksiä vähentää uhkaa, joka aiheutuu laajamittaisesta pienaseiden ja kevyiden aseiden ja ampumatarvikkeiden varastojen keskittymisestä Kaakkois-Eurooppaan (http://www.seesac.org/news.php?id=495). EU on rahoittanut erilaisia hankkeita Länsi-Balkanin alueella tavoitteena parantaa varastojen hallinnointia.

48 Tiranassa vuonna 2012 järjestetyn oikeus- ja sisäasioita käsitelleen EU:n ja Länsi-Balkanin alueen ministerifoorumin jälkeen vuonna 2013 perustettiin alueellinen ampuma-aseiden laittoman kaupan asiantuntijoiden verkosto. Tämä johti toimintasuunnitelman hyväksymiseen. Joulukuussa 2014 sen hyväksyivät sekä neuvosto että EU:n kumppanit Länsi-Balkanin alueella oikeus- ja sisäasioita käsitelleessä EU:n ja Länsi-Balkanin alueen ministerifoorumissa Belgradissa. Toimintasuunnitelmassa kaavaillaan seuraavia toimia:

- tehostetaan ampuma-aseiden ja ampumatarvikkeiden laitonta valmistusta, varastointia ja kauppaa koskevien tietojen vaihtoa alueellisella tasolla ja EU:n jäsenvaltioiden ja Europolin kanssa. Yhtenä tavoitteena on laatia vaikuttavammat tutkintaa ja tiedustelutietoja koskevat vaatimukset;
- tehostetaan lainvalvontaviranomaisten operatiivista yhteistyötä alueellisella tasolla ja EU:n jäsenvaltioiden ja Europolin kanssa ampuma-aseiden ja ampumatarvikkeiden laittoman valmistuksen, varastoinnin ja kaupan valvomiseksi;
- parannetaan ampuma-aseiden ja ampumatarvikkeiden laittomaan valmistukseen, varastointiin ja kauppaan liittyvien tilastotietojen keruuta ja vaihtoa;
- edistetään kaikilla tasoilla verkostoitumista, parhaiden käytäntöjen vaihtoa ja Kaakkois-Euroopan alueen asiantuntijoiden yhteistä koulutusta;
- yhdenmukaistetaan ampuma-aseita koskeva kansallinen lainsäädäntö EU:n ja kansainvälisten vaatimusten kanssa.

Yhteistyön lujittaminen Lähi-idän ja Pohjois-Afrikan maiden (MENA-alue) kanssa

Lähi-idän ja Pohjois-Afrikan alueella tällä hetkellä vallitseva epävakaus, erityisesti pitkittyneet konfliktit Libyassa ja Syyriassa, on lisännyt merkittävästi ampuma-aseiden laitonta kauppaa alueella. EU:n kannalta tämä tarkoittaa merkittävää pitkän aikavälin uhkaa, johon on puututtava kiireellisesti.

EU on jo käynnistänyt vuoropuhelun, jossa selvitetään mahdollista tulevaa yhteistyötä MENA-alueen maiden kanssa (tunnustelevien yhteyksien ja MENA-alueen maiden kanssa teknisellä tasolla 1. lokakuuta 2015 järjestetyn ensimmäisen konferenssin jälkeen). Pyrkimyksenä on **tiivistää EU:n ja MENA-alueen maiden lainvalvontaviranomaisten välistä yhteistyötä**, huolehtia **valmiuksien lisäämiseen tähtäävästä tuesta** asiaan liittyvissä alueellisissa ja/tai kahdenvälisissä ohjelmissa[50] ja kehittää **operatiivisia toimia** yhteisesti sovitun kehyksen mukaisesti.

Alueellista lähestymistapaa on täydennettävä kahdenvälisellä tasolla ottamalla ampuma-aseita ja räjähteitä koskeva ulottuvuus järjestelmällisesti mukaan poliittiseen vuoropuheluun, jota MENA-alueen maiden kanssa käydään Euroopan naapuruuspolitiikan yhteydessä tehtyjen assosiaatiosopimusten ja asiaankuuluvien oikeus- ja sisäasioita käsittelevien alakomiteoiden puitteissa sekä tarvittaessa erityisten terrorismin torjuntaa koskevien vuoropuhelujen puitteissa (jo aloitettu Tunisian kanssa ja alkamassa Libanonin, Jordanian, Algerian ja Marokon kanssa).

Tavanomaisten aseiden laiton levittäminen ja kauppa **Libyassa** ja Libyasta käsin lisää alueen turvattomuutta, samoin kuin omatekoisten räjähteiden (IED)[51] ja jalan liikuteltavien ilmatorjuntaohjusjärjestelmien (MANPADS)[52] laiton edelleenvälitys. Libyan puolisotilaallisten joukkojen kerrotaan myös takavarikoineen olosuhteiltaan heikoista asevarastoista kemiallisia aseita, jotka ovat näin vaarassa päätyä väkivaltaisten ääriliikkeiden tai terroristien käsiin.

Kun kansallisen sovinnon hallitus on muodostettu, EU pyrkii ensisijaisesti ja toimintansa muiden asiaankuuluvien kansainvälisten kumppanien kanssa koordinoiden tarjoamaan Libyan viranomaisille terrorismintorjunnan valmiuksien kehittämisohjelmia. Ampuma-aseiden laittoman kaupan ja räjähteiden käytön torjunta on keskeinen osa tätä pakettia.

Yhteistyön tehostaminen Ukrainan kanssa

On sekä EU:n että **Ukrainan** edun mukaista tehostaa keskinäistä yhteistyötä ampuma-aseiden ja räjähteiden laittoman kaupan ja käytön aiheuttamien yhteisten uhkien torjumiseksi. Samalla EU voisi lujittaa tukeaan Ukrainan siviiliturvallisuusalan uudistamiselle, myös tässä tiedonannossa käsiteltävällä erityisalalla.

---

[49] Pienaseiden ja kevyiden aseiden sekä niissä käytettävien ampumatarvikkeiden laittoman keskittymisen ja kaupan torjumista koskeva EU:n strategia. Asiak. 5319/06 PESC 31, 13. tammikuuta 2006;
- neuvoston päätös 2013/730/YUTP;
- pienaseiden ja kevyiden aseiden laittoman kaupan kaikkien osa-alueiden ehkäisemistä, torjumista ja poistamista koskeva YK:n toimintaohjelma. http://www.un.org/disarmament/content

[50] Tällaisia ovat Euroopan naapuruusväline (ENI) ja vakautta ja rauhaa edistävä väline (IcSP), ja näin toimitaan jo uuden ENI:stä rahoitettavan Euromed Police IV -ohjelman kohdalla (jota ollaan käynnistämässä).

[51] Libyasta peräisin olevia aseita on havaittu esimerkiksi Egyptissä, Gazan alueella, Tšadissa, Malissa, Nigerissä ja Tunisiassa.

[52] Man-portable air defence -järjestelmät.

Yhteistyön tehostaminen Turkin kanssa

EU:n ja Turkin välillä tällä hetkellä käytävää terrorismin torjuntaa koskevaa vuoropuhelua olisi laajennettava koskemaan myös ampuma-aseiden ja räjähteiden laitonta kauppaa ja käyttöä.

Tehostetaan yhteistyötä muiden alueellisten toimijoiden ja kansainvälisten järjestöjen kanssa

Libyan epävakaata turvallisuustilannetta pahentavat terroristi- ja rikollisryhmät, jotka vaikuttavat myös Sahelin alueeseen (esim. Maliin) ja turvallisuustilanteeseen Tšad-järven alueella (erityisesti Nigeriassa). Komissio aikoo varmistaa yhteistyössä Euroopan ulkosuhdehallinnon kanssa, että näiden ryhmien torjumiseen kohdennetaan turvallisuuteen liittyvää apua, mahdollisesti myös vastaperustetusta Afrikka-hätärahastosta vakauden lisäämiseksi sekä sääntelemättömän muuttoliikkeen ja pakkomuuton perimmäisten syiden ehkäisemiseksi.

Komissio auttaa Arabiliiton[53] maita kehittämään tietokoneistetun järjestelmän aseiden ja ampumatarvikkeiden siirtojen valvomiseksi ja tarkastelee keinoja, joilla Arabiliiton pienaseiden ja kevyiden aseiden yhteyspisteet voisivat työskennellä vastaavien EU:n rakenteiden kanssa.

EU jatkaa vuonna 2005 laaditun EU:n pienasestrategian[54] ja Euroopan turvallisuusstrategian[55] täytäntöönpanon yhteydessä toteutettavien EU:n toimien perusteella asiaan liittyvien kansainvälisten yleissopimusten ratifioinnin, kansallisen lainsäädännön osaksi saattamisen ja täytäntöönpanon edistämistä. Tällaisia yleissopimuksia ovat muun muassa asekauppasopimus ja kansainvälisen järjestäytyneen rikollisuuden vastaisen YK:n yleissopimuksen ampuma-asepöytäkirja. Lisäksi hyödynnetään CBRN-turvallisuuden alueellisia verkostoja, jotka perustettiin kahdeksalle alueelle EU:n riskien torjunta-aloitteen yhteydessä.

Toteutettavat toimet:

- *operatiivisten toimien tehostaminen ja EU:n ja Kaakkois-Euroopan toimintasuunnitelman soveltamisalan laajentaminen;*
- *yhteistyön lujittaminen Lähi-idän ja Pohjois-Afrikan maiden (MENA-alue) kanssa;*
- *yhteistyön tehostaminen Turkin ja Ukrainan kanssa;*
- *yhteistyön tehostaminen muiden asiaan liittyvien kolmansien maiden, alueellisten toimijoiden ja kansainvälisten järjestöjen kanssa*

[53] Arabiliitto on Pohjois-Afrikan, Afrikan sarven ja Arabian niemimaan alueilla ja läheisyydessä sijaitsevien arabimaiden alueellinen organisaatio.

[54] http://eeas.europa.eu/non-proliferation-and-disarmament/conventional_weapons/salw/index_en.htm

[55] http://www.eeas.europa.eu/csdp/about-csdp/european-security-strategy/

PÄÄTELMÄT

Komissio kehottaa jäsenvaltioita ja kaikkia muita asianomaisia sidosryhmiä toteuttamaan kaikki tarvittavat toimet, joilla voidaan varmistaa tämän toimintasuunnitelman nopea täytäntöönpano. Komissio raportoi Euroopan parlamentille ja neuvostolle tämän toimintasuunnitelman täytäntöönpanosta osana Euroopan turvallisuusagendan täytäntöönpanon puolivuosittaista päivitystä.